లిల్లీతో స్నేహం ఏలా అయిందంటే!

"లిల్లీతో నాకు పరిచయం యెట్లా అయిందంటే!" అన్నాడు దామోధరరావు. నేను పందిట్లోకి వచ్చేటప్పటికి.

"దామోద్రరావుగారు ఏమిటో కలవిస్తున్నారే?" అన్నాను.

"వుండరా, నోరు మూసుకువిను" అన్నాడు కుమారస్వామి.

"వింటాను! మొదటినుంచి చెప్పమను" అన్నాను.

దామోద్రరావు రిటైర్డు స్కూళ్ళ డిప్యూటీ యిన్‌స్పెక్టరు. వయస్సులో ఆయన రూపము షోకు తలచుకొని మురిసే ముసలమ్మలు యింకా వున్నారు. ఎన్నో కథలు చెప్పుకుంటారు. ఆయన సాహస దృశ్యాలను గురించి. అందరం కౌసల్య పెళ్ళికి చేరుకున్నాం. మేము గోల చెయ్యగా చెయ్యగా ఆ రాత్రికి రెండు "తెల్లగుర్రాల" బండ్లు తెప్పించారు పెళ్ళివారు.

అర్ధరాత్రి దేవీపూజకు చేరేము. అంతకుముందే నేను సోడా కొట్టుకు వెడుతూ దామోదరరావుగారూ! నేను యీ మధ్య మీ చిన్నతనంలో తీసుకొన్న ట్రయినింగు స్కూలు ఫోటో చూచాను. మీ కోర మీసాలు, మీ కరకు చూపులు, ఏమి గొప్పగా ఉన్నారండీ! చెయ్యి చూపిన చోటల్లా పంతులమ్మలు చిక్కేరంటే ఒక వింతా? కానీ! యిప్పుడు మిమ్ములను చూచి ఆ రూపం ఇమేజీను చేసుకొనుట కూడా కష్టమేనండీ" అన్నాను.

నీళ్ళు పోసుకోకుండానే ఒక గ్లాసు కొట్టేశాడు.

"ఒరేయి, జాగ్రత్తగా దాచుకున్నానురా, ధనాన్ని గాని, రూపాన్ని గాని, ఆరోగ్యాన్ని గాని, ఈనాడు అర్భకపు వెధవులకు– ఈ ప్రివెన్షనులు, ప్రొహిబిషన్లు, ఈ భయాలు! ఎందుకు పనికొస్తారు మీరు? అప్పుడు కాదు, ఈనాడు ఖాలన్జి" అంటూ వుండగా నవ్వుతూ పరుగెత్తాను.

సోడాలు తీసుకొచ్చేటప్పటికి కథ ప్రారంభించాడు.

* * * *

"పొన్నమ్మ స్కూళ్ళ ఇనస్పెక్టస్ డిపార్టుమెంటల్‌గా అక్కడక్కడ కలుసుకోడం ద్వారా పరిచయమయింది మాకు. క్యాంపులకు పల్లెటూళ్ళలో తటస్థపడేవాళ్ళం పట్నాల్లో పలకరించుకున్నది వేరు కాంపుల్లో ఒకరి సహాయం లేకుండా ఇంకొకరికి గడవదు. ఒకరి దగ్గర స్టౌవ్ లేకపోతే ఇంకొకరి దగ్గర కాఫీపొడి అయిపోతుంది. ఒకరు చక్కెరయిస్తే యింకొకరు దీపమిస్తారు. అట్లానూ.

ఆ రోజు మధ్యాహ్నం బస్సుకోసం ఎదురు చూస్తూ ఒకే చెట్టు క్రింద నిలుచున్నాము.

"బస్సుల్లో వెళ్ళే మనం, రోడ్డు వెంబడి మైళ్ళకు మైళ్ళు నడిచి వాళ్ళ కష్టంగాని, సుఖంగాని, యెరగం కదా? ఇరికి, ఇరికి ఒత్తుకొని కూచుంటాము. ప్రయాణం ఎప్పుడు ఆఖరౌతుందా అని విసుక్కుంటో ప్రపంచపు స్వేచ్ఛ వాళ్ళది. ఆడవాళ్ళు, మగవాళ్ళు అదివరకు మొదలెరగని మనషులు గూడా, స్వచ్ఛమైన గాలిలో నవ్వుతూ ఆనందం పరియాచకా లాడుతూ పోతూ వుంటారు. సాయంత్రపు చల్లనిగాలి ఉదయపు మంచు, మధ్యాహ్నపు నీడల చల్లదనం, ఆ సౌఖ్యాలు వాళ్ళ సొమ్ము. ఎంత విప్పి మాట్లాడినా, పరియాచకం కిందే తీసుకొని మాటకు మాట అంటిస్తారు ఆడవాళ్ళు. కాని ఈ ఆఫీసు బెంగలు అడుర్దాలుండవు. స్త్రీ అన్ని మైళ్ళు వెంటనడిచి తనతో నవ్వుతున్న మగవాడు అక్రమమైన

చనువు తీసుకోడు. తీసుకునే బుద్దే కలగదు చదువుకున్న వాళ్ళల్లో, కొత్త వాడు పలకరించగానే. వాడిమాట చెవిమీద కాక, చెయ్యిమీద పడ్డట్లు అదిరి పడి, డిఫెన్సులలో వుంటారు ఆడవాళ్ళు. పరిచయ మయిందా అర్థంలేని నమస్కారాలు, సారహీనమయిన డిపార్టుమెంటు కబుర్లు, నిజంగా ఇంటరెస్టు లేని వార్తలూ, అవి కూడ ఆలోచించి, తూచి, మాట్లాడతారు. సహజంగా కాకులవలె, చీమలవలె కూడా సంభాషించుకోడం మరచేపోయినాము, వెధవ బ్రతుకు. నెక్సు ఇంటరెస్టు కలిగినా, సహజంగా కోర్కె తెలియజెయ్యడమూ, నిర్భయంగా నిరాకరించడమూ లేనేలేవు" అన్నాను.

ఆమె చక్కని కళ్ళను వాల్చి మాట్లాడక నుంచుంది.

"అప్పుడే కోపం తెప్పించినట్టున్నాను, నా మాటలతో ఊసేనా, కొంచెం చనువుగా మాట్లాడ నిచ్చినందుకు, అప్పుడే అటువంటి సంగతులు మాట్లాడుతున్నాడో! అనుకుంటున్నారు."

"కాదు. మీ మాటల్లోని యదార్థం యోచిస్తున్నాను."

★ ★ ★ ★

బస్సులో ఒక్కరూ ఇంగ్లీషు వచ్చిన మొహాలు కనపళ్ళేదు. మేము సంభాషణను ఇంగ్లీషులో కన్‌టిన్యూ చేశాము. ప్రేమ వివాహం, వీటి విషయమై నేను విప్లవోద్దేశ్యాలు కలవాణ్ణని ఆమెకు చెప్పాను. కాని తెలీనట్లే నటిస్తోంది. నాకు ఆమె శరీరంకన్న మనసు ముఖ్యం. ఆమె కారెక్టర్ మీద ఇన్‌టరెస్టు యెక్కువయింది.

★ ★ ★

"మీరిన్ని యేళ్ళు జీవించారు. యౌవనమూ, ఆకర్షణా యిక వుంటే అయిదారేళ్ళో వుంటాయి; తర్వాత ఉద్యోగమూ, మర్యాదా, గౌరవమూ, వుంటాయి. దూరంగా నుంచుని వందల కొలది పూలమాలలు భక్తితో వేస్తారు. కాని వేళ్ళు తగిలిస్తో మీ మెడలో పూలమాలవేసి ఆ క్రొత్తఅందాన్ని ఆరాధించడం వుంటుందా? కొందరు, ఎవరో ఒక్కరు తృప్తిపొందుతారు అధికారమూ, ఉద్యోగము వున్న తక్కినవాళ్ళందరికి ఐశ్వర్యమూ.

అధికారమూ, సౌందర్యమూ, బలమూ, అన్నీ మరియింకో ప్రియతమ మైన ప్రాణికి ఆనందం కలిగించేందుకు సాధనాలే. అట్లాంటి ప్రేమ నెర గని వాళ్ళు స్వార్థమనే యినపకవచంలో నివసించా రన్న మాట"అన్నాను.

"నేను యీటీచర్లను ప్రేమిస్తున్నాను. చాలా మందికి సహాయం చేస్తాను. చదివిస్తాను" అంది.

నాకు తెలుసు. అది ఒక స్వార్థం, అధికారం. వాళ్ళ మీద ప్రేమ వుందా? మిమ్మల్ని, మీ సౌఖ్యాన్ని మరిచి వాళ్ళ ఆనందం మీదిగా చేసుకో గలరా? లోకులమీద యేయోగులకో, ఋషులకో అట్లాంటి ప్రేమ వుంటుం దంటారు. అది ఆదర్శం. కాని సామాన్యుడికి ఒక్క సెక్సు ప్రేమలోనూ, దానికి సంబంధించిన పిల్లల మీద ప్రేమలోనే సాధ్య మవుతుంది. ఆ రెంటిని యెరగని బ్రతుకు వాన నెరగని యెడారి."

ఆమెకు నా మాటలు శూలాలవలె గుచ్చుకున్నాయి. ఆమె అంత అంతరాత్మ తెలీని భాషలో చేసే ఆర్తరవాన్ని నేను తర్జుమా చేసి చెప్పి నట్టు తోచిందిగావును.

అందికదా కాని ప్రేమను అనుభవిద్దా మన్నా, పిల్లల్ని ప్రేమిం చాలి అన్నా, మగవాళ్ళతో సంబంధం అవసరమవుతుంది చాలా చనువైన సంబంధం, వాళ్ళచేతికి అధికారాన్ని వప్పజెప్పేసంబంధం, ఆ పురుషులా, పశువులు, క్షమించండి."

"ఎట్లా?"

"మీకే స్త్రీతో సంబంధం కలిగితే అధికారం మీది. నాకు అట్లా కలిగితే, అధికారం అతనిదీ."

"ఏమీ! అధికారమిస్తేనేం? సర్వమూ ప్రేమించిన వారి చేతుల్లో పెట్టి, ఆ ఒక్క ఆలింగనంలో తను జీవిస్తున్న సంగతి మరవడంకన్నా స్త్రీకి పరమావధి వుందా?"

"కాని ఔన్నత్యంగల పురుషుడు దొరకవొద్దూ! పెళ్ళి చేసుకొన్నా ననుకోండి. నన్నంటి పెట్టుకొని నాతో తిరగాలి ఆ మనిషి. అతని కేం

గౌరవ ముంటుంది? నాకు మాత్రం అతని మీద ఏం గౌరవ ముంటుంది? ఇంకా ఆయన ఇల్లంతా సిగరెట్లు, కుర్చీలనిండా ఇంటినిండా మాసినబట్టలు, ఆయన స్నేహితుల అల్లరి, తగాదాలు అప్పుడప్పుడు తాగుడు, డబ్బు కోసం పోట్లాటలు, నా మీద అనుమానాలు, ఆజ్ఞలు-పట్టుకుంటే వొదలాడా! అందరిముందు చవక చేస్తాడు. బడాయిగా చెప్పుకుంటాడు. నేను తిరగబడ్డానా, నన్ను వొదిలేసి పోతాడు. అంతకన్నా యీ వొంటరిసుఖమే నయం. ఇవి కాక ఇంకా పెద్ద భయాలు మీకు తెలీనివి కావు."

"వాస్తవమే. మీరు అనుభవంతో మాటాడుతున్నారు. నాది వొట్టి థీయరీ."

"నన్ను వెక్కిరించకండి. నేను చాలా సీరియస్‌గా మాట్లాడుతున్నాను."

కళ్ళల్లో నీళ్లు కమ్మేయి. జొన్నచేల మధ్యనించి పోతోంది బస్సు, కంకులు నా మొహానికి రాసుకొని, కొత్త చేలను సృజించే సౌరజాన్ని నా మొహాన్న చిమ్ముతున్నాయి. ఆ వొంగిన చేల మీద కమ్మిన సాయంత్రపు శాంతి నా హృదయాన్ని కలవర పెడుతోంది.

'పాపం! మీకు తగిన, మీ ఆత్మకు సంతుష్టి నివ్వగలిగిన, అనుభవం అవలంబించాలని మనఃపూర్వకంగా కోరుతున్నాను. అది మరి దేన్నో, ఈశ్వరకరుణో, ఎట్లాకలుగు తోందో మరి!"

"లాభం లేదు. కాలం మించిపోయింది. చిన్న తనపు ఆరోగ్యంలో చిన్న చిన్న గాయాలు లెక్కచెయ్యం, అట్లానే యౌవ్వనపు ప్రేమలో ఈ లోపాలని లక్ష్యపెట్టక ప్రేమించగలం.

కాని ఇప్పుడు చిన్న నొప్పిగాని, చిన్న లోపంగాని, సహించడం కష్టమవుతుంది. పరిపూర్ణత లభించదు మానవ మాత్రులకు.

"కాని మీ రట్లాంటి భయాలతో లోకాన్ని అనుమానంతో చూడకూడదు. గులకరాళ్ళేకదాని కళ్ళు మూసుకుంటే, ఎన్నడో విలువగల రత్నం లభించే ఛాన్సు పోతుంది."

"ఏమో నాకు ఆశలేదు. ఏమిటి! మగవా ళ్ళయినంత మాత్రాన నే నెందుకు విరోధం చూపాలి, అని కొంచెం స్నేహంగా, స్వేచ్ఛగా మాటా డితే, అప్పుడే, అనాడే, నిక్కరీ తగాదా లన్నట్టుగా అనవసరపు విజిట్స్ నాకు. తమమీద ఆ విధంగా ఇష్టపడ్డానో లేదో తెలుసుకోగల విచక్షణ లేదు. పెద్ద పొట్టలు వేసికొని పొడుం పీల్చుకుంటో వెకిలి చూపులతో, మాటలతో తయారు........

"ఏదీ, మీ ఫోటో వుందా?"

"ఈసారి క్యాంపు ఎక్కడ?

"ఇంట్లో మీ రొక్కరేనా?" అని అడుగుతో వుంటే నా స్లిప్పరు తీసి మొహంమీద విసిరివెయ్యాలని వుంటుంది.

నాకే మొగవాడు కావలిస్తే, పనిచేసే చాకలివాడు, ప్యూన్ నయం వీళ్ళకంటె. పెద్ద అద్దం వాళ్ళముందు పెట్టి చూసుకోండి, మీ అందం అనాలనిపిస్తుంది.

"రాత్రి ఎన్నింటికి పడుకుంటారు! ఒకవేళ నిద్రపట్టకపోతే యిట్లా వస్తా. సినిమాకు వస్తారా?" అని కొందరు.

నేను కొన్నాళ్ళు పెయింట్ చేశాను. అందువలన శరీరం వొంపులు చప్పున గుర్తుపట్టగలను. ఠీవిగా, గంభీరంగా వేసుకొన్న సర్జి లాంగ్‌కోట్ల క్రింద ఏముంటుందో? చలవమడతలూ పట్టుసూట్లూ ఏ దాస్తాయో!

ఇంక యౌవనులు, కొత్తగా ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీ నుంచి ప్యాసైన వాళ్ళు, ఈ కవులూ, కథకులూ వస్తారు. మా అక్క కొడుకు పార్వ తీశం తీసుకొచ్చేవాడు. వాళ్ళ మాటలు ఎంతసేపూ ఈమిస్ ఆమిస్, అందరూ తమని ప్రేమించడమే. తామే వెనుతియ్యడం ఆమిస్‌లు ఎవ రంటారు? లక్షాధికార్ల కూతుళ్ళు, దివానుల కుటుంబం వాళ్ళు, ఇంగ్లీషు కన్యలు, నర్సులు. మరి అంత గొప్ప పిల్లలు తమని ప్రేమిస్తూవుంటే, సుఖంగా వాళ్ళని పెళ్ళిచేసుకోక ఈ గుమస్తాపనులకి ప్రయత్నా లెందుకో తెలీదు.

"నేనండి, శ్యామలా చటర్జీని కలిసికొని మాట్లాడాను, యీ మూవ్ మెంటును గురించి అంటారు. ఏ శ్యామలా! అక్స్ఫర్డ్‌లో ఆరేళ్ళు చదివి, ఇప్పుడు మూవ్‌మెంటులో జైలుకు వెళ్ళిన నాయికరాల్ని గురించి! ఆమె నన్ను చూసి వదలదండి. నా సెక్రటరీగా వుండు' అని చాలా ప్రేమతో చెయ్యి పట్టుకుందట! వాడి మొహం చూడవలసిం) మీరు! ఇన్ని దేశాలు తిరిగి, రోజుకు ఇంతమందిని చూసే ఆమెకి, లోకం కొల్లబోయి, మా చుంచుమొహంవాడే దొరికేడట! ఏం అహంభావా అంటారు? వీళ్ళ తాహతు? సెన్స్ ఆఫ్ ప్రపోర్షన్ పోతుంది వీళ్ళకి."

ఆమె మాటలు వింటే నాకు భయం వేసింది. ఇంత విచక్షణా, స్వతంత్రమూ, ఆమెలో వున్నాయనుకోలేదు. నా మామూలు మాటలలో స్త్రీ యౌవనమూ కోర్కా ప్రాతివ్రత్యం మాట్లాడి తబ్బిబ్బుచేసి తమాషా చూద్దామనుకున్నాను.

అదృష్టవశాత్తు ఎన్ని గారెలు తిన్నా, నాకు బ్రాంర రాలేదు. వచ్చి వుంటే బస్సులోంచి దూకి పారిపోదును.

"మాట్లాడరేం?"

"ఏమీ తోచటం లేదు."

"మిమ్మల్ని అంటున్నా ననుకున్నారా?"

షర్టు కింద చూచుకున్నాను.

"మొన్న ఇద్దరు ప్లీడర్లండీ, పక్క కంపార్టుమెంటులో ఎక్కారు."

ఎవరూ లేరురా ఇంట్రడ్యూస్ చెయ్యడానికి అంటారు. ఇంట్రడ్యూస్ చెయ్యడం, రావడం, నాతో కూచోడం, జయించడం.... ఇట్లా వుంటుంది ధోరణి.

"ఇంక తిట్టకండి మొగవాళ్ళని."

"మిమ్మల్ని కాదండీ!"

"నేనూ అందరిలాంటి వాణ్నే."

"కాదనుకునే మాట్లాడుతున్నాను. పొరబడ్డ నేమో!"

"ఏమైతేనేం! పురుష రక్తమే!"

"మీరు వేరని నా నమ్మకం. అందుకనే ఇంత దూరం మాట్లాడాను. ఇట్లా మాట్లాడి నా మనస్సు కనుక్కోవాలనే మొదలుపెట్టేరు, అవునా? ఒప్పుకోండి."

"నిజ మేమిటి?" అని ప్రశ్నించుకున్నాను.

"మొదట ఆ ఉద్దేశ్యం లేదుకాని, పూర్తిగా లేదనటం నిజం కాదు."

"ఎక్స్‌పెరిమెంట్ చేద్దామా?"

"ఏమిటి?"

"ప్రేమ."

"ఊఁ"

"కాని అదే బంధ మవుతుందని భయం. అది మన స్వభావంలోనే ఉన్నది. హృదయాన్ని అర్పించకుండా అనుభవిస్తే ఆనందం లేదు. హృదయాన్నిస్తే బానిసత్వం, విరహం, ఈ బాధలన్నీ వెంటనే వస్తాయి."

"కాదు. నేను బంధం కానీను."

"మీ రా మాట అంటే అప్పుడే నాకు బాధ-యింత త్వరగా తప్పుకో గలవాడు నన్నేం ప్రేమిస్తున్నాడని చూశాతా!"

బస్సాగుతోంది.

"మా యింటికి రండి త్వరలో. తక్కింది మాట్లాడుకుందాం. విజిట్ అనుకోనులెండి."

మొదటి నుంచీ కూడా మా సంబంధం స్కాన్‌డల్ కాకుండా చాలా జాగ్రత్తపడ్డది పొన్నమ్మ. నన్ను చాలా జాగ్రత్తగా ఉండమని బ్రతిమాలేది.

"మీరు చెప్పే స్వేచ్ఛలో వుండే ఆనందం నే నెరక్క పోలేదు, కాని ఆ ఆనందం కన్న పనిలేని వాళ్ళ ఆక్షేపణలూ, నీచపు మాటలూ. చాలా కష్టాల్ని తీసుకొచ్చి, మన ప్రేమనే నీచంగా చూపిస్తాయి. బాధలు తిట్లూ అనుభవించి ప్రపంచాన్ని సంస్కరింపవలసిన ధీరులు అవసరమని వొప్పుకుంటున్నాను. కాని నే నట్లాంటి ధీరురాల్ని కావాలని నాకేమీ కోర్కె లేదు. ఒక్కమాట ఎవరైనా నన్నంటే వారంరోజులు బాధపడి, ఆ వూరు విడిచి పారిపోతాను" అన్నది.

* * * *

ఆర్నెల్లయింది. మా ఎక్స్‌పెరిమెంటు పూర్తి అయ్యే కాలం వచ్చిందని తోస్తుంది. కాని నాకు చెప్పడానికి ధైర్యం చాలటంలేదు. ఆమెకు చాలా బాధ కలుగుతుందని తెలుసు. ఆమె మనసులో ఎంతో ఉత్సాహమున్నా, శరీరం తిరగబడుతోంది. ఇన్నాళ్ళ నిర్లక్ష్యం పొందిన కసిని శరీరం ఈనాడు తీర్చుకుంటోంది,

ఓ ఉదయం నా ఆఫీసులోకి ఇరవై యేళ్ళ అమ్మాయి వచ్చింది.

"ఎవరు?"

"నా పేరండి లిల్లీ"

కొంచెంసేపు ఆమె అందం చూస్తూ, నుంచున్నాను. హంపిలో విగ్రహాలకు చూశాను, ఆ నడుము అందం. యెదురుగా, ముందుకి భారంతో కళ్ళని బెదిరించే రొమ్ము, విశాలమై బలువైన మొల. చిన్న వాళ్ళకి నీలపు నడివొడ్డున తెల్లని యిసుక బయలు చూస్తే యెట్లావుంటుంది, నా చూపులకి ఆ సంతోషా నిచ్చింది ఆజఘనము. పల్లెటూరి పనులతో చక్కని వొంపు లేర్పడి, ఎంతైనా అలవని కండరపు తాళ్ళతో బిగించి వుంది ఆ తొడల పై భాగమంతా. ఈగ వాలినా జారిపోతుంది. దుమ్ము పలుకైనా బెదిరిపోతుంది. అద్దంమీదపడ్డ కాంతిలాగ, లేడి చర్మంమీద వలె. ఒక్కసారి నా తలను ఆమె రెండు స్థనాల మధ్య వొత్తుకోగలిగితే! ఇవన్నీ ప్రతి నిమిషానా నాకు కలిగే సామాన్య వికారాలనుకోకండి. కాని ఆమె అందం

అటువంటిది. నేననుభవించిన అందం వెనక, ఏ మాత్రం నా మనసు భ్రమపడలేదని చెప్పగలను.

ఏం అంత అందాన్ని చూసి మాత్రం దుర్మార్గపు ఆలోచనలు రావొచ్చునా అనుకొని పెదవి విరుస్తారు మీరు. మీకు రావా; నిజం చెప్పండి" అంటున్నాను నేను. "రావు" అని అంటారా, మిమ్మల్ని చూస్తే చాలా జాలిపడతాను. జాలికి రెండు మూడు కారణాలున్నాయి. దాంట్లో ఏ కారణంవల్ల మీరంత పవిత్రులైనారా అని ఆలోచించుకుంటున్నాను.

ఆలోచనలు వచ్చినా, మేము ఏదో మరచిపోతాము కాని అనుభవిస్తామా అంటారు. నాకు లభ్యమయింది కనక అనుభవించాను. మీకు లేదు. అదృష్టాల భేధం తప్ప, నీతిభేధంకాదు, పవిత్ర వంతులైన మీకూ, పాపాత్ముడినైన నాకూ.

ఆ చీరకింద నుంచి కనపడుతోంది పొట్టకింద నునుపూ, చదునూ, జారుడూ! మెత్తని, ఆ గచ్చుని, వేళ్ళతో మెల్లిగా రాయగలిగితేనా? కొంత సేపు తేరిపార చూస్తో కూచున్నాను మాట్లాడక.

"ఏమిటి?"

"నా ఉద్యోగం పోయింది. నేను టీచర్ని. నా మీద నిందలు వ్రాసి, గిట్టని వాళ్ళు తీయించేశారు."

"నన్నేమి చెయమంటావు?"

"తమరిదయ"

"ఏమిటి నా దయ! నే నేం చెయ్యను?"

"అమ్మగారితో తమరు చెపితే,"

"ఏ అమ్మగారూ?"

"ఇన్స్పెక్టర్ దొరసానిగారు."

"ఆమేనా తీసేసింది?"

"ఆమే మా మానేజరుచేత తీయించేశారు."

"నేను చెపితే ఆమె యెందుకు వింటుంది?"

"ఆమె నెరుగుదురు కదా!"

"ఎరిగివుంటే మాత్రం!"

మాట్లాడలేదు.

"మా రహస్యం వెళ్ళడయ్యిందా?"

"నాకు తెలీదు వెళ్ళి."

కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంటో నుంచుంది.

"ఏమని అర్జీ పెట్టేరు నీ మీద?"

"నానడత మంచిది కాదని."

"మంచిదేనా?" నవ్వాను.

"ఏం చెప్పను?" అంది.

అవినీతికి తీసివేసిందా, పొన్నమ్మ!

"నేను చెప్పితే ఆమె వింటుందా?"

"వింటారండి. నాకు తెలుసు."

"ఏం తెలుసు?"

"తెలుసులెండి" అంది చిరునవ్వుతో.

"తెలిస్తే యింకేం! మరి నీకు పని యిప్పిస్తే నాకేమిస్తావు?"

"నే నే మివ్వగలనండి?"

"ఇవ్వగలిగినదే."

"ఇస్తాను"

"మాట తప్పవు గదా?"

"తప్పను."

సాయింత్రం పొన్నమ్మ దగ్గరికి తీసుకువెళ్ళేను. "ఏమిటి, లిల్లీ నీకెట్లా తెలుసు? అంది ఇంగ్లీషులో. ఇంగ్లీషులోనే మాట్లాడుకున్నాము.

"నా దగ్గరకు వొచ్చింది. పాపం! పని తీసేశావుటగా."

"కారణంకూడా చెప్పలేదా. లిల్లీ నీతో?"

"చెప్పింది. కాని ఆ కారణం నీకు కోపం తెప్పించిందా? న్యాయంగా తోచిందా?"

"ఏం చెయ్యను, పిటీషన్లు వస్తే?"

"కాని నీకు యిష్టంలేకపోతే, నువ్వు నమ్మవలసిన అవసరమే ముంటుంది"

"కాని చూడు! అదేం టీచరు? ఎన్నాళ్ళు పని చేస్తుంది. అలాంటి దాన్ని బోధనలకు పసిపిల్లల్ని ఎట్లా వప్పజెప్పగలము?"

"నువ్వుకూడా అట్లా అంటే?"

"నేనుకూడానా? అంటే అర్థమేమిటి?"

"నువ్వే యోచించుకో"

ఆమెకి కోపం వొచ్చింది.

"నేను మొదట్లోనే చెప్పలేదూ? మగవాళ్ళకు హక్కుల్నియిస్తే చవకైపోతామని, చదువుకున్న వాళ్ళం యోచించి, మనసు వున్న మనకి యీ పశువులకీ—"

"సరే మనం వాదించుకుందాంగాని, ముందు ఆమెని పంపెయి."

"పొమ్మను."

"ఉద్యోగమిస్తానను."

"వీల్లేదు, నిశ్చయం."

లిల్లీని వెళ్ళమన్నాను. వెళ్ళింది.

మాట్లాడకుండా కూచున్నాము.

"భర్తలున్న స్త్రీలు ఎందుకు పురుషులతో వెడతారో నాకు అర్థం కాదు. కావలసింది దేహసౌఖ్యం. అది తీరితే ఇంకేం అవసరం!" అంది.

"కాదు. అనేక కారణాలున్నాయి. మగవాడు స్త్రీని కోరడమో?"

"అదీ నా కర్థం కాదు."

"రోజూ గోంగూరపచ్చడి తింటే యెట్లా వుంటుంది? భార్య అన్నం. అది మామూలు. అది లేంది భోజనం లేదు. తక్కిన వ్యవహారాలు ఆదరువులు. అవి లేంది అన్నం రుచించదు. వాటి సహాయంతో ఎక్కువ అన్నం తింటాం. అది భార్యలు గుర్తించరు. "చిరుతిండి మరిగి అసలు అన్నం తినడం మానేసే వారూ లేరూ?"

"వారు అవివేకులు, చిన్నపిల్లలు చేసేపని అది. వాళ్ళకి అజీర్ణం తప్పదు "

"ఆడదానికి?"

"ఆడదానికి వేరు—కొందరికి తప్పు."

"ఏమో?"

"స్త్రీ విషయంలో ఎక్కువ కష్టా లున్నాయి."

"ఎవరు తెచ్చిపెట్టినవి?"

"సంఘం."

"అంటే పురుషులు."

"కావచ్చును కాని బాధలు, సమస్యలు ఎక్కువైన మాట నిజం. కారణం మేమెతేనేం. అదిగాక నాగరికత లేని వాళ్ళు పుట్టి అన్నం తిని తృప్తిపడగలరు. చాలామంది స్త్రీలు ఇంకా నాగరికత పొందనేలేదు. కొద్ది మందికే వివిధ రుచులమీద ఆశ వుంది. అట్లాంటి వాళ్ళని అనుభవించనీ, అందువల్ల సంఘమూ భర్తా కలిగించే బాధలు పడనీ."

"మొత్తానికి భర్తలు ఉన్న స్త్రీలు ఇతర పురుషులను వాంఛించడం క్షమించదగిన పనిగాదు."

"లిల్లీకి పెళ్ళయిందా?"

"ఆ"

ఆ రాత్రికి ఇంకేమీ మాట్లాడటానికి నాకు బుద్ధి పుట్టలేదు.

ఇంటికి వెళ్ళేటప్పటికి లిల్లీ నాకోసం కాసుకుని వుంది.

"లిల్లీ, నీకు పెళ్ళి అయిందట కదా?"

"అయింది, కాని ఆయనకూ నాకూ సంబంధంలేదు."

"ఆయన ఎక్కడ వున్నాడు?"

"నా యింటోనే కాని సంబంధంలేదు....ఏమన్నారండీ?"

"ఆమె నామాట వినడంలేదు."

"నాకు వుద్యోగం లేకపోతే మళ్ళీ ఆయనచేతుల్లో చిక్కాలి."

"ఏం, చిక్కితే?"

"అంతకన్న చస్తే మంచిది,"

"ఏమి లోపం?"

"ఎట్లా చెప్పనండీ? నాకు చేతకాదు."

"పోనీలే, కాని ఇట్లాంటి అపవాదులు ఎందుకు తెచ్చుకున్నావు?"

"నాకు గిట్టనివాళ్ళు"

"విరోధా లెందుకు వొచ్చాయి?"

"చూడండి. నాదీ మానవశరీరం. ఎవరిమీదో ఎందుకో యిష్టం వుంటుంది. అందువల్ల ప్రతివాడు తనమీద ఎందుకు యిష్టపడకూడదంటే, సాధ్యమా? అట్లా అంటే కోపాలు."

"నేనడిగితే!" అన్నాను సాహసించి.

"మీరా?" అని సిగ్గుపడుతూ దగ్గిరికొచ్చింది.

కుర్చీమీద కూర్చున్న నేను, ఆమె పిరుదులను చేతులతో అందుకుని, నాతలని ఆమె నున్నని పొట్టక్రింద ఆనించాను....కాలుతోంది. లిల్లీ నా బుజాలమీద తలపెట్టుకొని కూచుంది. ఆలోచించుకుంటున్నాను. ఇట్లాంటి సౌఖ్యాన్ని యిన్నేళ్ళు ఎలా ఎరగకుండా మిస్‌ఐనానాలని? ఇంక ఏ పదేళ్ళో మిగిలింది మళ్ళా యిట్లాంటి ఆనందాలకి. ఈ పదేళ్ళలో ఒక్క రోజు వృధా చేశానా, నా అంత మూర్ఖు డుండడు. మొగవాడి ఉద్రేకపు

కామానికి తీసిపోక ఎదురు కామం ఇవ్వడానికి సృజించేరు ఆమెజామునాన్ని మన్మద ప్రభృతులు. రంభ అంటే యిదేకావును. ఆస్వప్నం!

"లిల్లీ !"

"ఏమండీ....మాట్లాడరేం? ఎందుకు పిలిచేరు?"

"ఏమీలేదు"

"చెప్పండి"

"నువ్వు నల్లకలువవి. కలవలన్నిటిలోకి శ్రేష్టమైనది, విశాలమైనది, సువాసనకలది, దేవతలచేత ప్రేమింప బడినది గంగానది సరోవరాలలో పుడుతుందని ప్రతీతి కలదు."

పక పక నవ్వింది. ఆమె రొమ్ము కదలిక చూసి పరవశుడయ్యి మళ్ళీ ఆమెను ఆలింగనంలో అనుభవించాను.

* * *

నేను క్షవరం చేసుకుంటున్నాను.

"ఏమండీ, నాపని సంగతి?"

"యింకా పని జ్ఞాపకముందా?"

"పనీ, భోజనమూ, జీతమూ యిట్లాంటి శుష్క-ప్రయోజనాలు మనకేం పని?"

"ఇవ్వాళ ఆఫీసుకు వెడతారా?"

"ఆ, తప్పదు"

"నన్ను కూడా స్కూలుకు పంపండి"

"ఎంత చమత్కారివి?....నిన్ను వదలను"

"నే నిక్కడినుంచి కదలను"

"నిజంగా యిష్టమా నా మీద?" అని నా పురుష అహంకారం అడిగింది.

"అవును"

"మరి నాతోనే వుంటావా?"

"నిజంగా వుంచుకుంటారా?"

చచ్చేను. ఆమె ఒప్పుకోదనే ధైర్యంతో ఆ ప్రశ్న వేశాను.

"మరి నీ పని?"

"మీదగ్గరే వుంటే నాకు పని ఎందుకు?"

"అట్లాకాదు. 'వుద్యోగం స్త్రీ లక్షణం!' వచ్చే పని మానేస్తే ఎట్లా?"

"సరే! యిప్పించండి"

మళ్ళీ బాధపడ్డాను. నన్ను వొదలిపోవాలంటే చింతకనపర్చదే?

"ఆమె యివ్వదు"

"మీరు చెప్పితే, బెదిరిస్తే, యిస్తారు."

"ఏమని బెదిరించను?"

"మీకే తెలుసు"

ఎంత తెలివికలదానివి, లిల్లీ!

"అట్లాకాదులే. ఆమెతో ఎందుకుగాని చైరుమన్‌గారితో చెప్పి వూళ్ళోనే యిప్పిస్తాలే."

"ఎప్పుడు?"

"యీ వేళ వెడతాను. నువ్వు మీ బంధువుల యింట్లో వుండు. సాయంత్రం వస్తావా?"

"రాత్రంతా ఏమైనావని అడుగుతారు గావును వాళ్ళు"

"పని ప్రయత్నంలో వున్నానను."

"అర్ధరాత్రా! అంటారు? సరేలెండి"

మూడోరోజుకు లిల్లీకి ఆవూళ్లోనే హెడ్‌మిస్ట్రెస్సు పని అయింది. డబుల్—స్కూల్లోనూ, నా యింట్లోనూ! పొన్నమ్మ నాకు కబురంపించింది.

"చాలా పనిగా వున్నట్టున్నారే! దర్శనమే లేదు."

"అవును వచ్చి చెప్పాలనుకుంటున్నాను"

"EXperinent of.... F!

"లిల్లీ ఏనా కొత్త EXperiment?"

"ఏమైతేనేం?"

"దాని వుద్యోగం మళ్ళీ వూడుతుంది"

"వూడితే నాతోనే వుంటుంది" అని వచ్చేశాను.

సాయంత్రం చైరుమెన్ కబురంపేడు నాకు,

"ఇదేమిటయ్యా? యీ ఇన్‌స్పెక్ట్రెస్సు లిల్లీ ఉద్యోగానికి అభ్యంతర పెడుతోంది."

"ఆ అభ్యంతరాలకేం లెండి, మీరు తలచుకుంటే"

"మీకు చాలా యింటరెస్టుందే!"

"ఏదో కూడు లేనివాళ్ళ పాపం"

రాత్రి లిల్లీ రాలేదు. తల నొప్పిగా వుందని కబురంపింది. కొత్తలో —మోహపుకొత్తలో —వస్తానన్న మనిషి రాకపోతే ఎంత బాధపడతామో, ఏలాంటి సాహసపు పనులు చేస్తామో అందరికి తెలిసిన విషయమే!

మనసు పట్టలేక లిల్లీ యింటికి వెళ్ళేను.

తన నొప్పిగా ఉన్నా పక్కన కూచుని ఆమెను, బాధతో మూసుకున్న ఆమె కళ్ళను చూస్తు, ఆమె చెంపలు, నడుము, రాసుకూచోడమే ఆనందం.

లిల్లీ లే దింట్లో. సిగ్గును చంపుకుని దరియాప్తు చేశాను. చైర్‌మెన్ గారి యింటికి వెళ్ళిందట, యింకా రాలేదు.

"ఇంత పొద్దుపోయినదాకానా?"

"కొత్తలో యిక్కడే పడుకునేది. ఈ మధ్య పదిరోజుల నుంచి రాత్రు లేమవుతోందో ఎవరికీ తెలీదు. ఏమోనండి! ఈ ఇంటిలోంచి పొమ్మ నాలని చూస్తున్నాము"

"అవును మీవంటి మర్యాదస్తులు వుపేక్షించవలసిన విషయం గాదు. ఎప్పుడొస్తుం దంటారు?"

"ఏమో?"

పక్క గుడిసెలొంచి ఒకడు—

"చైర్మనుగా రింటికి సాయంత్రం ఆడదివెడితే పొద్దున్నే రావడం." అన్నాడు.

"మరి యింటి దగ్గర ఆయన ఆడవాళ్ళు ఊరుకుంటారా?"

"ఇంటికి కాదండి. రహదారి బంగళాలో చేరుకుంటారు,వీళ్ళఅంతా."

బంగళాకు పోయినాను. నా వుద్దేశ్యమేమిటో నాకే తెలీదు.

"చైర్మన్నుగా రున్నారా?"

"లేరు"

"వున్నారని తెలుసు నాకు. యినస్పెక్టరుగారు వొచ్చేరు, అవస రంగా మాట్లాడాలని చెప్పు."

"ఏమంటారో?"

"చెప్పు, వీల్లేదంటే పోతాను."

బైటకు వొచ్చేడు చైర్మను. చాలా కులాసాగా వున్నాడు. బ్రాందీ మహత్యం వల్ల.

"ఏం బ్రదర్, ఏమిటా అర్జంట్? తొందరగా కానీ."

"లిల్లీ వుందా? ఏం చేస్తోంది?"

"ఉద్యోగం సంపాదించుకుంటోంది."

★